

VEDR. MATEN -
HVA VIL STATEN?

Dag Jørgen Høgetveit
Mai 2022

VEDR. MATEN - HVA VIL STATEN?

(Samt (s.5) noe ganske annet - eller det er det vel egentlig ikke ...)

"Internt i næringen følger diskursen vante spor. Kjepphester må alltid ha havre, og den kan gjerne være importert." (Hans Bårdsgård; Nat. 10.05.22)

-Det er "med forundring vi registrerer at staten kun vil prioritere antall dyr og antall kilo kjøtt, og ikke måten det kjøttet blir produsert på". (Styreleder Erling Gresseth i avls- og interesseorganisasjonen for ammekubøndene, Tyr; "Jordbruket har lagt opp til økte beitetilskudd tilsvarende 1,1 milliarder. Staten har svart med en økning på 118 millioner." (Nat. 10.05.22)

Dag Jørgen Høgetveit; mai 2022

"Jordbrukets inntektsvinnere er bøndene som bruker mest kraftfôr, og produserer svin, egg og fjørfe. Disse tjener allerede mer per årsverk enn snittet av lønnstakere. Dersom ikke jordbruksoppkjørene framover sendes til lavinntektsproduksjonene (korn, ammeku, sau) vil inntektsutjevningen skape stadig flere bondemillionærer.

Da vil flere enn Trygve Hegnar krefte at hele inntektsløftet stoppes." (Bårdsgård)

Å produsere på kraftfôr er litt som å investere el.ressurser i hydrogenproduksjon - energitapet underveis er enormt, og begrenset tilgang på innsatsfaktor gjør ukritisk anvendelse til hydrogen og svinekotøletter utilrådelig, mens kritisk bruk i melkeproduksjon er forsvarlig. (Melkeku-meny med 45% kraftfôr antar jeg er dyreplageri, det er oppskrift på sentralisering/bruksavgang, samt unødig bruk av oversjøisk jord.)

"Om du er så heldig å drive med svin og korn tjener du nesten tre ganger så mye (909.800 per årsverk) som en sauebonde (314.000 kroner) neste år. Det innterne inntektsgapet i jordbruket er enormt mye større enn inntektsgapet mellom bønder og andre grupper. Det vil ikke være mulig å tette det siste gapet uten å minske det første." (Bårdsgård)

Og hensikten med et system hvor produksjon på (mye import-)kraftfôr ble vinne- rne og lammeproduksjon, ideelt på helnorsk (utmarks-) beite, ble taperne?

"Internt i næringen følger diskursen vante spor. Kjepphester må alltid ha havre, og den kan gjerne være importert." (Bårdsgård)

Departementsknektene og 'næringa' (representert ved to organisasjoner) har en rørende omsorg for pris på spesielt én innsatsfaktor (istedet for prioritet på bruk av norsk land skråstrek norsk sjølbergning).

Leder i Kornbøndenes Interessorganisasjon, Håkon Tørrestad, "mener det er synd at jordbrukets krav om høyere tilskudd til de første 300 dekar med kornproduksjon, ikke er å finne i statens tilbud. -Hvis du får samme tilskudd uavhengig av hvor stort du driver, er det i realiteten en svekking av små og mellomstore bruk. Det betyr i praksis at staten legger opp til flere entreprenører i norsk kornproduksjon, samt mer omlegging til gras og mindre korn i de marginale kornområdene". (Nat. 11.05.22)

Leder, Nationen samme dag: "Norsk jordbruk er blitt svært mye mer effektivt i de siste tiårene. Deler av effektiviseringen er muliggjort gjennom stadig mer bruk av kraftfôr. Den norske melkekua har nå 45 prosent kraftfôr på førseddelen.

Det er en utvikling som er lønnsom fordi prisen på norsk fôrkorn subsidieres gjennom nedskrivning, slik at kraftfôrbrukerne slipper å betale full pris for kornet.

Denne utviklingen har en betydelig bakside. Den gjør bruken av norske grasarealer og utmarksressurser relativt mindre lønnsomt.

I årets jordbruksoppgjør kan utviklingen ta enda et skritt i feil retning: Det går mot subsidiering også av importert fôrråvare.

18 prosent av fôret til melkekua er allerede utenlandsk. For svin er importandelen 29 prosent, for kylling er hele 60 prosent av fôret utenlandsk, ifølge tall fra Animalia.

Staten har foreslått fortsatt prisnedskrivning av norsk korn – men også en ny ordning for prisnedskrivning av importerte kraftfôrråvarer på 173 millioner kroner neste år.

Jorbrukets forhandlingsutvalg har foreslått å droppe prisnedskrivning av korn og heller skrive ned verdien av ferdig kraftfôr. Også dette betyr subsidiering av importert fôr.

Flere enn Håkon Tørrestad, leder i Kornbøndernes Interesseorganisasjon, burde reagere på denne utviklingen. Tørrestad har rett i at det er en dårlig idé å bruke budsjettmidler til å subsidiere korn og proteinvarer fra andre land. For å gjøre saken verre, vil staten bruke 120 millioner kroner på å øke beitebruken i Norge, en drøy tidel av bøndernes krav på 1,1 milliarder. Det viser en gjennomgang Landbruk24 har gjort.

Denne utviklingen løsriver husdyrproduksjonen fra arealet. Husdyrholdet sentraliseres, og grasarealer i distriktene, på Vestlandet og i Nord-Norge går ut av drift." Og færre dyr – men gjerne overproduksjon.

("Vestlandet er den landsdelen med størst utfordringer <vedr. kyreflor>. Der er det rundt 700 båsfjøs i dag og mange produsentar med små melkekvoter. Leiar i Vestland bondelag Anders Felde er ikkje imponert over tilbudet. –Det vi er mest skuffa over, er at staten ikkje viser vilje, ikkje tenner framtidshåpet for dei som skal gå frå båsfjøs til lausdrift. Det er eit kvantesprang for bonden. Det er utruleg at staten ikkje klemmer til her og legg betre verkemiddel på bordet." (Kl.k. 12.05.22))

Av slikt blir mindre norsk selvforsyning, ikke mér, som foregives målsatt (den skal etter sigende økes fra under 40% til hele halvparten av hva vi behøver å spise).

Det er med sau som med kyr; mindre kraftfôr gir rom for fler dyr.

'Statens tilbud er klar på at det ikke er rom for flere aktører i sauenæringa', leses det. Neivel?

"Nå er næringa igjen i balanse, men Frank Valø, fylkesleder i Troms Bonde- og Småbrukarlag, frykter at ei nødvendig inntektsvekst for sauebønder vil gjøre at folk starter opp med produksjon. –Vi er kjemperedd for at det blir overproduksjon igjen når inntekta nå må opp. Vi klarer ikke å se en bedre måte å løse det på enn at vi gjør det gjennom regionale kvoter, sier Valø til Nationen" 11.05.22. "–Den som kommer med et bedre forslag, skal jeg ta i hånda, gratulere og bøye av". "Valø mener det er helt nødvendig for fulltidsbønder som driver med sau, at man får en forutsigbarhet i produksjonen."

Imidlertid har altså Norge behov for de mange déltidsbønder (og mangesyslebønder) som tidligere høstet småbråk, heimeskog og høghei ved sau. Hvor produksjonsfôret var gras – kun gras.

(Og hva vakkert det blir ... 'Kulturlandskap' er ikke noe som vedtas per se – det følger av en riktig, en 'kultivert' bruk av landskapet.)

Sauen kan "i store deler av året ... livnære seg av det me har mest av her i landet, utmark. Bruk av utmark bør gjerast endå meir attraktivt enn i dag. Moderne sauedrift meir og meir gjer sauene om til innegriser med ull på. Det er som <Anna> Blix påpeikar, ei politisk styrt utvikling." (Sauebonde Dagfinn Torstveit; Kl.k 16.02.18)

Med Eivind Myklebust (anmeldelse av Blix' En hyllest til sauen – Fortellinga

om det lille dyret som bygde landet; Kl.k. 10.02.18): "Sauen er i ferd med å bli ein toppidrettsutøvar, skriv Blix: Den treng mykje mat for å prestere på høgt nivå. Då kan grønt gras vanskeleg måle seg med brasilianske soyabønner i foredla kraftfôrform."

Torstveit: "... dei gamalnorske sauerasane, som villsau og gamal norsk spælsau. Dette er sauer som før lamma sine sjølve, har gode flokkinstinkter mot rovdyr samt at dei har svært godt kjøtt. Det var desse sauene me har hatt sidan vikingtida, og som meir enn nokon andre er tilpassa vår fauna."

"... dalasauer ... er sauer som eigentleg stammar frå England og som blei avla fram på 1800-talet med at dei blei blanda inn blant norske rasar. Det er tunge sauer, som oftast ikkje klarer å føda lamma utan hjelp, og som har heller dårleg flokkinstinkt.

Utviklinga av dalasauen er eit av dei første steg mot utvikling av industrilandbruk. Det er min påstand at tunge sauerasar som dalasauen har lite å gjera i norsk fauna." (Noen som fikk en assosiasjon til NRF?)

Hans Bårdsgård igjen: "Sutregjengen i finans- og klikkpressen vil ikke endre foie gras-retorikken sin om norsk jordbruk før matmangelen hopper fram igjen fra historien og biter dem i vinkjølere. Vi får håpe det blir lenge til.

Sylvi Listhaug utsmarter denne gjengen, når hun kommenterer årets jordbruksoppgjør:

-Kravet er voldsomt høyt, sa Frp-lederen i VG i forrige uke. Men hun snakker ikke om grådige bønder, eller at staten må sette foten ned for økt matpris som rammer "vanlige folk".

-Vi må sikre at vi har norsk matproduksjon fremover. Ustabilitet, sosial uro og sult kan få langt større konsekvenser for Europa i form av en migrasjonsstrøm. Derfor må Norge produsere mest mulig mat selv.

Dette er altså partilederen som så sent som i oktober i fjor sa nei til at bøndene skulle få 754 millioner kroner i til dekning av noen (av mange) ekstraordinære kostnadsøkninger.

I fjor høst var det jo ikke krig, svarer Listhaug. Det er som om norsk jordbruk er en jukebox vi kan slippe penger på, når internasjonale vinder blåser opp iskaldt utenfor døra og du trenger en varm melodi til trøst.

Det viktige er ikke hvorvidt Listhaugs plutselige omsorg for bøndene er falsk, men hvorfor den er der: Samfunnsdiskusjonen om norsk mat er i endring. Det er ikke noe rop i folkedypet om billigere mat.

Tvert imot er det en økt forståelse for matsikkerhet. Hveten i India brenner opp i 45 graders varme. I land etter land i Europa rasjoneres matoljen. Ukrainas og Russlands matoverskudd finnes ikke i det internasjonale markedet mer."

"Det er som om norsk jordbruk er en jukebox vi kan slippe penger på, når ..."; med admiral Torolf Rein (Forsvarets Forum 3/-93): "-Dessverre har vi ikke noe "åntant forsvar" - forsvarspulver vi bare kan slå vann på før bruk. Erfaringene fra alle kriger kan uttrykkes i to ord, sier Rein: For sent!"

Der er et par grunnleggende ting i tilværelsen: fysisk sikkerhet - og mat.

"Landbrukspolitikken i Sveits ble lagt om på midten av 1990-tallet. I 1996 kom det inn en ny artikkel i grunnloven som slår fast at landbruket skal være multifunksjonelt, være bærekraftig, sikre matproduksjon, sikre god dyrevelferd og spredt bosetting. Sveits trappet ned markedsstøtten og trappet opp produksjonsuavhengig støtte, det WTO kaller "grønn støtte".

-I Sveits har vi ... flyttet utbetalingene våre over i "grønn boks", mens dere i Norge har mye i "gul boks", konkluderte Beat Rösli, leder av internasjonal avdeling i det sveitsiske bondelaget, på et seminar i regi av Agri analyse våren 2018." (Nat. 21.08.19) "-Mens Norge fortsatt sverger til produksjonsuavhengig støtte (for eksempel per kilo eller liter) baserer Sveits seg på produksjonsuavhengig støtte (for eksempel per arealenhet). Mens Verdens Handelsorganisasjon (WTO) litt forenklet sagt setter klare begrensninger for den førstnevnte modellen, aksepterer de den siste. Det innebærer at Sveits selv bestemmer støttenivået. Det gjør ikke Norge. Dette er selve hovedgrunnen til at det er

så stor forskjell på landskapspleien i Norge og Sveits, mener" Bokn-bonde Erik Øvrebø. 4

"Mens norsk produksjonsstøtte beløper seg til 14-15 milliarder kroner utbetaler Sveits det dobbelte, nesten 30 milliarder kroner, til omtrent det samme jordbruksarealet og omtrent samme antall driftsenheter som i Norge. Nivået på støtten bestemmes av sveitsiske myndigheter på basis av folkeavstemninger; den siste avstemningen ga 70 prosent støtte for nåværende "støttepakke"."

"... samfunnet er villig til å betale." (Christian Anton Smedshaug; AgriAnalyse; Nat. 16.10.19) "I 2017 gikk 5,3 prosent av det føderale budsjettet for å støtte sveitsisk jordbruk... Og det finnes også noe tilskudd i kantonene i tillegg (Sveits er en føderalstat med 26 kantoner), særlig knyttet til investering. Til sammenligning bruker Norge 1.1 prosent av statsbudsjettet... Nå er vårt statsbudsjett noe større grunnet at mer finansieres sentralt gjennom staten i Norge, men BNP per person er omtrent likt i Norge og Sveits, så ellers er det rimelig sammenliknbart."

"Sveits prioriterer landbruk høyt, med stor vekt på kombinasjonen fellesgoder og landbrukskvaliteter kombinert med høykvalitetsoster. En strategi det er vanskelig å kopiere, men lett å bli inspirert av."
(Om vi ikke skal bli 'ledende' på ost, kunne vi kanskje oppføre oss som - folk?)

Norge hadde alle økonomiske (øko-nomi, husholdning, husholdningslov) ... alle økonomiske muligheter for robust norsk militært forsvar og norsk landbruk. Aktivt ble gjort valg for en annen retning - POSIWID, "Purpose Of a System Is What It Does".

"Etter å ha rekna på staten sitt tilbod meiner Styreleiar i Norsk Sau og geit (NSG) Ronald Slemmen at den gjennomsnittlege sauebonden er den største tapar- en. -Det er dårleg over heile linja, men eg vil seie at dei desidert største taparane er dei med rundt 75 dyr. Det er dei det er flest av."

-Bonden får i det minste raust kompensert en dramatisk prisvekst på kunstgjødning.
Jaha?

Nationen 13.05: "Mens jordbruket har foreslått at bønder kan sende gjødselregningen til Landbruksdirektoratet og få dekket mellomlegget mellom det de har betalt og cirka fem kroner kiloen, har staten foreslått en generell kostnadskompensasjon basert på areal og husdyr."

"I statens forslag har det ingenting å si om du driver økologisk eller konvensjonelt, eller om du gjødsler mye eller lite. De gjør ikke forskjell på om du kjøpte gjødsel til en rimelig penge i høst eller om du må kjøpe gjødsel nå til elleve kroner kiloen."

"-... De som satt dårligst i det fra før, kommer dårligst ut av ordningen, og sitter igjen med akkurat samme kompensasjon som bønder som kjøpte gjødsel til rimelige priser i høst, sier regnskapsfører" og melkebonde Svein Løken. "Han forteller om flere fortvilte kunder som enda ikke har kjøpt gjødsel og som ikke ser andre løsninger enn å redusere gjødselforbruket.

En av disse er Astrid Olstad. Hun har 75 vinterfôra søyer, tolv ammekyr og er leder i Øyer og Tretten Bonde- og Småbrukarlag.

-Jeg kjøpte ikke gjødsel i høst, fordi jeg venta på ny gjødselplan. Da prisene begynte å stige, bestemte jeg meg for å vente og se om prisene ville gå ned igjen, men situasjonen har jo bare blitt verre, sier Olstad.

Hvis jordbrukets forslag med kompensasjon etter regning går gjennom, kommer hun til å kjøpe gjødsel i sommer.

Hvis statens tilbud blir realiteten, kommer hun bare til å gjødsle med husdyrgjødsel denne sesongen. -Jeg har ikke råd til å betale elleve kroner kiloen for gjødsel, sier bonden."

(Eller det er det vel ikke.)

"Fyllingsgraden i norske vannmagasiner var 20,9 prosent ved utgangen av uke 18... Vest-Norge hadde lavest fylling med 9,4 prosent." (NTB)

Øystein Steiro (resett.no 23.04.22): "Stortingsflertallet, med Senterpartiet, Arbeiderpartiet og Høyre i spissen, stemte ned to forslag om å redusere strømeksporten når det er lite vann i magasinene.

Det ene forslaget var fremmet av Rødt. Det andre av Fremskrittspartiet. De ble støttet av SV og KrF, men fikk ikke nok stemmer til å sikre flertall.

-Dagens markedstvang innebærer spekulasjon i høye priser på bekostning av forsyningsikkerheten. Det er verken bra for Norge eller Europa, sa Sofie Marhaug (R) til NRK."

"-Nok en gang viser regjeringspartiene at de vil fortsette med en kraftpolitikk som selger unna strømmen til utlandet uavhengig av hvor mye reserver vi har i vannmagasinene våre. Det kan bety høye strømpriser også i månedene som kommer, slik flere kraftanalytikere nå advarer mot, sier Terje Halleland (Frp)."

"Det betyr at norske forbrukere og norsk industri som tidligere hadde de laveste strømprisene i Europa må beilage seg på Europas høyeste strømpriser i uoverskuelig fremtid.

Jeg har lenge trodd at tilslutningen til ACER og byggingen av de to strømkablene til utlandet var et resultat av ren inkompetanse. De påsto jo at det ikke ville medføre økte strømpriser.

Men dette er imidlertid helt villet politikk. Det er ikke bare et resultat av at politikerne ikke skjønner elementær økonomi. De lyver oss med vitende og vilje rett i ansiktet."

"... Europas høyeste strømpriser i uoverskuelig fremtid."

"Lørdag reiser Støre og <utenriksministerkollega Guido> Westerwelle til Blåsjø reservoar og Saurdal <?> kraftstasjon i Suldal kommune. Her skal de to se på norsk vannkraftproduksjon." (NTB/TV2.no 22.08.12)

"Juvelen i norsk magasinproduksjon er kraftområde NO2, som strekkjer seg over den sørlegaste delen av Noreg og inkluderer Rogaland, Agder, Telemark og Buskerud. Dei har eit magasinpotensial på 34 TWh. I eit vanleg år er fyllingsgraden på 40 prosent i veke 16, det er her dei store fleirårsmagasina er. I år var fyllingsgraden på 20 prosent, eller knapt 7 TWh.

Verst er stoda i dei sentrale områda av Vestlandet, NO5. Det har aldri vore verre. Potensialet deira er 17,3 TWh. Dei hadde i veke 16 att berre 1,9 TWh." (Jon Hustad; Dag og Tid; 06.05.22)

"I Sør-Noreg er ikkje berre magasinane nedtappa. Austlandet har knapt snø, og grunnvatnet er rekordlågt. Heile Sør-Noreg lid av turke. Mildt regn er godt for snøsmeltinga, sol er det ikkje. Då dampar mykje av snøen bort i staden for å siga ned i magasinane. I veke 16 hadde dei tre sørlegaste kraftområda, områda med mest industri og folk, berre 9,5 TWh att i magasinane, og tilsigete ligg altså an til å verta rekordlågt."

'Stabburet', rikets 7. største innsjø; mer enn 80 km² av Dyrhaeio: "Det mest energirike magasinet vi har i Noreg, er fleirårsmagasinet Blåsjø, som ligg på grensa mellom Rogaland og Agder. Når det er fullt, har det ein kapasitet på 7,8 TWh, eller knapt 3,5 milliardar kubikkmeter med vatn. I eit normalår produserer magasinet 4,5 TWh fortløpande av tilsigete. Den resterande vassmengda ligg der som reserve til turrår. Eller: Slik var det før, då styresmaktene tenkte strategisk og såg på kraftforsyninga over fleire år." "Gjennom vinteren har produksjonen vore rekordhøg, og magasinet er no på eit av dei lægste nivåa nokong."

"Det kanskje mest underlege er at det var langt høgare eksport i andre halvår i 2021 enn i fyrste halvår. Kvifor er det underleg? Av di vi i fyrste halvår

låg over eit normalår i magasinfylling, i andre halvår låg vi langt under. Noreg eksporterte langt meir kraft då vi hadde lite vatn, enn då vi hadde mykje. Med andre ord: Vi eksporterte magasinastadig lægre. Mest eksepsjonell var utviklinga i Sørvest-Noreg, altså NO2, der dei nye kablane kom. Vi gjekk inn i sumarhalvåret med nær rekordhøge vassnivå. Vi forlèt det med nær rekordlåg magasinfylling. Då skulle vi tru at vi gjennom vinteren, i fyrste kvartal i 2022, byrja å spara på vatnet. Det gjorde vi ikkje."

"Di verre kraftbalansen har vorte, di meir har vi dimes ignorerert den same kraftbalansen, som vi i si tid laga for å ha noko å tære på i turrår, som vi no veit vi får i Sør-Noreg.

Det nye er kraftkablane til Tyskland og Storbritannia. Dei har gjeve Sør-Noreg ein auka eksportkapasitet på 24 TWh per år. Dei nye kablane har gjort at nesten all mogleg vasskraftproduksjon frå magasin i Sør-Noreg til kvar tid kan eksporterast. Det finst ikkje fysiske hinder att for vasskrafteksport i området."

"... kabelen til Storbritannia, som alltid har høgre pris enn Sør-Noreg. Det vil seia at det aldri løner seg for Statnett, som også er pålagde av Stortinget å driva med maksimal profitt, å importera derifrå. Dimes vert England-kablen ein rein eksportkabel.

Resten av kablane ut og inn av Noreg har ikkje stor nok importkapasitet til å kompensera for eksporten i England-kabelen".

"Det er gjeve at prisane i sumar og komande vinter vil nå nivå vi ikkje har sett før. Skal industrien få kraft, må vi - om ikkje våren og hausten vert eksepsjonelt våt - importera frå utlandet. Og den einaste måten vi kan få det til på, er ved å ha høgre prisar enn omverda.

Dersom omverda står heilt utan russisk gass, ein gass som no avgjer prisen på krafta i Sør-Noreg, er det vanskeleg å sjå føre seg prisar på under 4-5 kroner per KWh. Paradokset er at det ekstremt energirike Norge må by over det energifattige kontinentet for å få tak i nok straum. EU, Noreg og Storbritannia har no hamna i ein bodkrig det kjem lite godt ut av."

"Den 15. desember <2021> gikk det et brev på knappe tre A4-sider til Ketil Lund, sjefen for Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), med kopi til regjeringen, Stortinget og Norsk Industri. Det var et klageskrift. Lund ble anklaget for å villedde offentligheten med "misvisende" framstilling av den dramatiske priskrisas årsaker. Klagen ble sendt på vegne av tunge industriselskaper ... som Yara, Eramet og Celsa Armeringstål, og her beskylder de statens øverste leder for landets vann- og energiressurser for å "feie realitetene under tepet"; "For det første vil de påpeke at "Kabler som er ment for kraftutveksling" har endt opp som "ren drenering av norsk kraft", og bare det siste året "er utvekslingskapasiteten økt med 50 prosent". For det andre kritiserer industriselskapene NVE-sjefens påstand om at disse nye kablene styrker norsk forsyningssikkerhet: "Hvordan gjør de det når kraften fortsatt flyter ut i et tørrår med lavt magasinnivå? Nå skulle det etter intensjonen med kablene komme netto kraft i retur. Det skjer ikke"; "Det tredje punktet ... Statsministerens langsiktige strategi for å forebygge framtidige prissjokk er ... å øke kraftproduksjonen her hjemme, sånn at Norge fortsatt skal ha kraftoverskudd. Industriaktørene avfeier NVE-sjefens og statsministerens strategi med én setning: "Problemet er at vi har bygget så smye utvekslingskapasitet at all kraft vi kan frigjøre eller bygge ut lett forsvinner ut av landet, uten å redusere norske kraftpriser"; "Industribrevet av 15. desember har en dyster konklusjon: "Slår vi oss til ro med dagens markedssituasjon som den nye "normalen", er det vanskelig å se at vi ikke samtidig fjerner mye av grunnlaget for verdiskaping basert på vår egen kraft. Det er det ikke verdt". (Magnus Marsdal; Kl.k. 18. 01.22) Eller det kan jo være verdt det - det kommer an på hensikten.

"-Dette er en merkedag i norsk industri- og energihistorie, sa statsminister Jonas Gahr Støre (Ap) da planen ble lagt fram på pressekonferanse onsdag."

"-I dag lanserer vi en storstilt satsing på havvind. Ambisjonen vår er at vi

innen 2040 tildeler områder for 30.000 MW havvindproduksjon i Norge".

"-Dette er et grønt industriløft i Norge og kan gi rikelige mengder fornybar kraft i fremtiden. Målet med utbyggingen er å gi folk og bedrifter store mengder rimelig kraft. Skal vi få til det, er vi nødt til å satse nå. Og vi må satse i stor skala". (NTB/Dagen 12.05.22) Les gjerne Hustad; Dag og tid 20. mai ...

"... i fremtiden"; om ganske lenge til; "en merkedag i norsk industri- og energihistorie".

"Kabelkonflikten er løst av enorme ambisjoner. En så massiv utbygging er meningsløs - og dessuten vannvittig mye dyrere - om den ikke også skal kobles til det europeiske kraftmarkedet.

Så er spørsmålet: Hvorfor kommer denne ambisjonen nå?

Svært mye er uklart. Regjeringen vil se på om havvind kan knyttes til elektrifisering av olje- og gassinstallasjoner på sokkelen. Men det er ikke klart.

Det skal vurderes en grunnrenteskatt. Det skal vurderes hvordan behandling av konsesjoner kan effektiviseres. Det er uklart hvor mye subsidier som trengs for å få utbygging av flytende havvind, som foreløpig ikke er lønnsom.

Så dette er ikke en plan. Det er en ambisjon." (Kjetil B. Alstadheim; Aft.p. 12.05.22) En ambisjon om masse mer strøm - når det blåser. (Rent regulerings teknisk antagelig en artig 'utfordring'.)

"... Elkem ASA, som er blant de store produsentene i den kraftforedlende industrien, er glad for havvindsignalene, men advarer samtidig mot å ta grep som kan få kraftprisene til å stige. "Vi mener at det er særlig avgjørende at utbyggingen av ny havvind ikke bidrar til at det etableres hybridkabler som åpner for eksport av vannkraft fra fastlandet når havvinden ikke blåser", skriver kommunikasjonsdirektør Fredrik Norman i Elkem." (Kl.k. 12.05.22)

Det ordner seg:

"Nå har en viktig floke løst seg for regjeringen. Senterpartiet sier ja til hybridkabler." (Aft.p. 12.05.22) "-Så lenge løsningen bidrar til mer forsyningssikkerhet til Norge, lavere strømpris, da er vi for toveis-nettløsninger, sier Sp-leder Trygve Slagsvold Vedum." (Hvorfor får jeg en assosiasjon til en tidligere Sp-statsråd Reiten og Energiloven?)

"-Er det en illusjon at det ikke skal gå vannkraft gjennom kabelen? -Her har vi laget et rammeverk som er veldig tydelig, veldig klart. At vi nettopp i de ulike prosjektene skal gjøre en vurdering slik at vi sikrer økt forsyningssikkerhet og lavere strømpris, så dette er en god løsning, sier Vedum."

Dette vil visst Trygve så gjerne tro på. Og hvor lenge varer (om det i det hele praktiseres, jf. Vannfallrettighetsloven §1 og Pristiltaksloven §2) et politisk vedtak?

"Vedums hybridkabel-ja onsdag morgen står i sterk kontrast til det hans partifeller nylig har uttalt om saken.

Da Frp åpnet for å danne flertall mot regjeringen om hybridkabler, gikk Marit Arnstad ut på Facebook. Sps parlamentariske leder gikk hardt ut mot Frps posisjon.

"Hybridkabel er en vanlig utenlandskabel med et vindkraftverk på midten. Så prøver de å stille en rekke krav for at vannkraft ikke skal kunne eksporteres gjennom kabelen. Det er en illusjon. Det sikreste er å si nei til nye utenlandskabler, hybrid eller ikke.""

Bjørgulv Braanen (Kl.k. 12.05.22): "Havvindsatsingen ser ut til å følge et kjent mønster i moderne norsk statsforvaltning. Det er flust med mål - og de blir gjerne større for hver dag som går. Det det derimot skorter på, er planer som faktisk får oss til målet." (Om 1500 propellinstallasjoner med alt det medfører i havet skulle være et mål.) "... det skal svært mye ny kraft til for å oppheve virkningen dagens utenlandskabler har på kraftprisene i Sør-Norge. Derfor vil problemet med de skyhøye strømprisene bestå, helt uavhengig av den

Fremdeles energi:

Jeg kan ikke se hva som tilsier at hr. Statsministeren ikke skulle sørge for at dieselpriisen (som allerede truer transport og anlegg) skyter til himmels samt at evt. europeisk dieselrasjonering også blir norsk.

Jon Hustad: "... stoda for diesel er katastrofal. Diesellagra i USA er no nede i tre dagar med forbruk, og utan diesel stoggar alt opp. I røynda burde det truleg ha vorte innført rasjonering verda over alt i dag. Den siste dieselen bør gå til bønder, og den siste naturgassen bør gå til kunstgjødsel." (Dag og Tid 13.05.22)

"Eg er ein dinosaur, men eg har aldri sett slikt", sa oljeministeren i Saudi-Arabia prins Abdulaziz bin Salman tysdag. Bin Salman har vore på Opec-møte sidan 1980-talet. Han snakka om prisen på raffinerte produkt. "Verda lyt vakna opp og sjå realiteten i augo. Verda er i ferd med å gå tom for energi på alle nivå."

No varslar EU boikott av russisk olje. Det er usikkert om EU-leiarane heilt forstår kva dei prøver på her. Før krigen og invasjonen i Ukraina eksporterte Russland nesten fem millionar fat råolje per dag. Det meste gjekk til EU. Men det som er minst like viktig, er at Russland eksporterte tre-fire millionar fat med raffinerte oljeprødukt i tillegg, for det meste diesel, som er verdas viktigaste vare ved sida av kunstgjødsel."

Noreg er "den store vinnaren så langt.... På måndag la Statistisk Sentralbyrå fram statistikken for omsetnad i olje og gass, industri, bergverk og kraftforsyning i fyrste kvartal. Tala var hemningslause.

Samla omsetnad for mars vart 336 milliardar, ein oppgang på 27 prosent frå månaden før og ein oppgang frå mars i fjor på 103 prosent. Størst var auken i olje og gass og kraftforsyning, som gjekk opp høvesvis 189 prosent og 184 prosent frå mars i fjor. Men også i metallindustrien gjekk det ei kule varmt: Omsetnaden auka med 51 prosent frå i fjor. Medan EU går med rekordunderskot på handelsbalansen på grunn av manglande eigenproduksjon av energi, går Noreg frå eksportrekord til eksportrekord."

"Verda skrik etter den fossile energien og dei raffinerte oljeprodukta som Russland produserer og prøduserte, ein produksjon som EU og Vesten seier dei ikkje vil ha noko med å gjera. Vi i Noreg har det Russland har. Men det har ikkje verdas fattige. Det einaste som kan få verda ut av energikrisa, er at vi alle vert fattigare. Alle dei store vestlege private oljeselskapa gjer så godt dei kan for å få det til. Dei nektar å investera i ny oljeproduksjon av di eigarane nektar. Slik er etisk kapitalisme."

"Til og med i det relativt rike Sør-Afrika er det no mangel på flybensin. Og om få månader kan delar av det afrikanske kontinentet oppleve ein svoltkatastrofe på grunn av diesel- og kunstgjødselpriisane, skal vi tru FNs matvareprogram."

"Storebrand seier nei til våpen, nei til kol og i stadig aukande grad nei til olje. Tysdag denne veka varsla dei at dei kom til å røysta nei til Equinors investeringsplan.

Storebrand vil at Equinor, som er Noregs suverent største på raffinering, skal taka ansvar ikkje berre for eigne utslepp <av karbon som er beregnet bevirke 30% av verdens biomasse (les: mer mat) og observerbart ikke er styrende for klimatiske endringer; ... ikkje berre for eigne utslepp> men også for dine og mine når vi flyg, tek buss, eller køyrer fossilbil. Sagt i klartekst: Storebrand vil at Equinor i framtida skal produsera mykje mindre olje, gass, bensin og diesel.

Storebrand er på ingen måte åleine. Selskapet er ein av ei rørsle som har vorte nesten altomfattande i Vesten. Dei vestlege oljeselskapa får ikkje nye pengar til å investera med, dei må derimot betala det meste dei tener attende til investorane, som ikkje lenger vil investera i olje og gass. Vi må attende til 1946 for å finna eit år då det vart funne mindre olje i verda enn i 2021, seier Rystad Energy."

"Covid gjorde at oljeraffineria ei tid tapte pengar. Dei som ikkje hadde pengar på konto, fekk ikkje lån og investeringar og vart lagde ned. Men trenden starta før covid. Her har miljøreguleringar mykje å seia. Særleg produksjonen av diesel har vorte meir komplisert."

"Her speler gass ei avgjerande rolle. Før var det mykje svovel i diesel nytta på land. Den er no langt på veg borte, fordi raffineria nyttar naturgass for å få ut svovelen. Men det stoggar ikkje der. I 2015 kom EU med ein ny standard kalla Euro 6, som skulle få ned partikkelutsleppa frå diesel endå meir. Svaret vart Adblue". "Stort sett alt av Adblue i Europa har fram til no vorte laga av russisk naturgass. Bilorganisasjonar Europa over varslar no at EU kan gå tomme for Adblue. Utan Adblue går bilar laga etter Euro 6-standarden i servicemodus. Dei av oss som har opplevd det, veit at det ikkje er kjekt."

"Både produksjon og bruk av diesel har altså vorte mykje meir komplisert og har krevd store investeringar i raffineringindustrien, som har mangla kapital på grunn av etiske krav. Men dieselproblema handlar også om manglande strategisk tenking. Verdas strategiske lager av olje, særleg USAs, har i hovudsak vore råolje... Det hjelper lite for til dømes militære køyretøy at USA har råoljelager, når stridsvognene går på diesel."

"Vi nordmenn treng truleg ikkje vera så urolege. Equinor har meir enn stor nok kapasitet til å laga det Noreg treng av diesel og bensin. Men det er spørsmål om kva planar regjeringa har. Dei burde kanskje kjøpa inn diesel til lagring. Men som vi òg veit, sidan den kalde krigen har ikkje Noreg nett prioritert å byggja opp lager med mat, kunstgjødsel eller olje. Dessutan vert det nok vanskeleg å gripa inn overfor Yara og Equinor når resten av Europa er så desperate etter produkta dei lager. Og som vi også veit, har ikkje regjeringa våga <eller villa> å gripa inn i eksporten til kraftbransjen."

NOE ANNET?

Forsåvidt ikke ...

"I 2004 hånte George Bushs rådgiver Karl Rove åpent det "virkelighetsbaserte felleskapet", naive sjeler som fortsatt tror at det er fakta som har makta. Rove uttalte hvordan "vi er et imperium nå, og når vi handler, skaper vi vår egen virkelighet". Roves program var ikke en fordreining av fakta (propaganda i tradisjonell forstand), men (mer radikalt) formingen av virkelighetsoppfattelsen selv, av hva som teller som fakta og hvordan fakta forstås. Slik produserer de nykonservative samtykke til krig (som beskrevet av Chomsky). Fakta har ikke makta; makta har fakta. Og før du, som nyhetsleser og borger, får gjort deg opp en mening, har makta forandret fakta, igjen." (Litt som argumentasjonsutviklingen ifm. 'covid-vaksinering'.)

"Invasjonen, døden og de menneskelige lidelsene er virkelige, ingen tvil. Men over de grufulle hendelsene hviler et slør av uvirkelighet. Og noen av oss kjenner en gryende følelse av at viktige grunner til lidelsene har blitt oss fratatt, og vi famler rundt i krigens medietåke." (Kjetil Rommetveit; Krigens medietåke; Kl.k. 07.05.22)

"... en gryende følelse av at viktige grunner til lidelsene har blitt oss fratatt..."

Krigen - javel - men også en 'forsvars'-politikk som lite er krigspreventiv, en energipolitikk som gjer "at vi alle vert fattigare", en politikk som fremmer sult ... ; en konstruert virkelighet som blir virkelig nok i sine konsekvenser; fattigdom, hunger, energikrise, krig, ikke å utelukke atomkrig -

Og "Fakta har ikke makta"; Terje Tvedt (Norske tenkemåter; s.247ff.):

"Den 1.mai 2011 holdt Jonas Gahr Støre tale for dagen i Sarpsborg og Fredrikstad. På dette tidspunktet visste offentligheten at norske bombefly hedde sluppet hundrevis av bomber over Libya, og at bombekampanjen til NATO hadde pågått uten pause så å si siden slutten av februar. Det var blitt åpenbart for alle at opprørene var helt avhengning av NATOs støtte. Alle visste at norske fly hadde bombet ikke-militære mål, og at Norge og NATO var aktive partnere i en borgerkrig for å fjerne Gaddafi."

"Forutsetningen for å kunne plassere F-16-flyene inn i arbeiderbevegelsens tradisjon for internasjonal solidaritet var en total erobring og nyskrivning av historien og av samtidens verdenspolitikk, og konsekvensen er at alt ble mulig. Taleren ble ikke bundet av virkeligheten, for han modellerte den selv i sitt eget bilde, Vi nærmer oss kjernen av det politiske lederskaps diskurs om Libya."

Det ble august; Tvedt siterer Støre fra bl.a. Dagsnytt Atten 22. "at det "har ikke vært vår hensikt" å støtte opprørerne i borgerkrigen, og "den dagen Gaddafi ikke representerer noen fare", bør NATO dra.

Altså: Etter at hele verden er enige om at NATO har bombet opprørerne til makten, insisterte Støre på at det ikke var tilfellet, for så lenge Støre ikke mente å støtte opprørene, så støttet Norge heller ikke opprørerne. De norske bombene må følgelig ha vært våpen som verden aldri tidligere hadde sett, fordi deres virkning ble avgjort av hvordan de som slapp dem, til enhver tid betegnet dem, og ikke av hvilken effekt de hadde da de eksploderte."

Samme måned var Jacob Zuma i Norge; "Sør-Afrikas president og AUs leder anklaget Norge og NATO ikke bare for å ha bombet ihjel AUs meklingsforsøk, men også for drap på sivile, og ville derfor ha dem tiltalt for krigsforbrytelser. Reaksjonen var - rungende taushet. De norske politikerne og de store nyhetsmediene fortsatte å beskrive Norges politikk og Libya som om Zumas kritikk aldri var fremsatt. Vårt Land var unntaket. Den 7. september gikk avisen til et knallhardt personangrep på Zuma."

"Hva som skjedde i Libya, vil ... i lang tid være en påminnelse om at få ting er viktigere å forstå og å etablere kritisk distanse til enn samtidens herskende norske verdensbilder og selvbilder, fordi hvis ikke, vil de overmanne politikken, igjen og igjen og med store konsekvenser, noen ganger for verden, og alltid for Norges utenrikspolitikk og Norge som nasjon."

"Taleren ble ikke bundet av virkeligheten, for han modellerte den selv i sitt eget bilde".

Eller det kan formuleres slik (Einar Flydal og Else Nordhagen; 5G og vår trådløse virkelighet; s.336): "... en viss innsikt som tyder på ... at systemet ikke lar seg påvirke av hva som er sant eller galt, men bare av prosessen og de krav den stiller: Den som behersker prosessene, har definisjonsmakten. At prosessenes formelle gang følges, garanterer for at resultatet er legitimt - så lenge det er ønsket."

(Og skulle makta, med dens preferanse for "rungende taushet", se seg nødt å respondere på innsigelse, vil typisk utbes at en ventelig seriøs opposisjoners forsøksvis bidrar til en oppløst 'debatt' basert, ikke på følelser, men på 'fakta' ...)

Jesus taler (Joh. 8,44) til noen som "har djevelen til far, ... han ... står ikke i sannheten; for sannhet er ikke i ham. Når han taler løgn, taler han av sitt eget, for han er en løgner og løgnens far."

(Og følgene - for den enkelte og for millionene - av at individ og samfunn, statsledere, etter forbillede av løgnens far unndrar seg sannheten?)

Samme Jesus Guds Sønn er selv "veien og sannheten og livet" (14,6); (8,31-2) "Dersom I blir i mitt ord, da er I i sannhet mine disipler, og I skal kjennene sannheten, og sannheten skal frigjøre eder."

11

"... mitt ord", Jesu ord, Skriftens ord - det basale for livet og friheten, derfor altså det essensielle i 'protestantisk kristendom', "Skriften alene" - det basale i Kongeriket Norges gjeldende, men tilsidesatte, grundlov: Den evangelisk-lutherske Religion forbliver Statens offentlige Religion.

Landet, Vesten rigges for folkelig opprør og revolusjon; Lutherdommen avskyr revolusjon, skriver kirkehistoriker Ivar Welle.

Gud "vil at alle mennesker skal bli frelst og komme til sannhets erkjennelse." (1.Tim.2,4)

Werner Gitt (Without Excuse; Intro.); "The truth is a powerful thing: it does not allow a person to remain undisturbed. Some embrace and follow the truth. Some reject it outright. Others prefer to ignore it, employing what might be termed 'intentional ignorance'. How a person reacts to the truth is a willful decision that produces unavoidable consequences in that person's life." Samt i nasjonens liv; "Du sende ditt ord til Noregs fjell, og ljos yver landet strøynde." (Fhv. undervisningsminister; teolog, hebraiskprofessor Elias Blix) (Det stend "yver" i Nynorsk Salmebok me fekk til eige i barneskulen - nå skal visst statlig skoleledelse ha seg frabedt utdeling av Bibelen i en institusjon stiftet med den evige salighet for øye. Samt vil de senke finansiering av bl.a. skoler som fastholder skolens opprinnelige øyemed.

Karin Sveen (Kl.k. 06.03.21): "Lesing representerer langsomheten i kulturen og har nesten noe pietistisk ved seg, slik den foregår i stillhet og er kravløs i det ytre.

I norsk historie er "lesere" betegnelsen på den kristne lekmannsbevegelsen som ble stiftet av Hans Nielsen Hauge (1771-1824), en sosial reformator som fikk elitesamfunnet til å knake i sammenføyningene. Og det var ikke bare religiøse skrifter leserne fordypet seg i, men bøker til allmenn opplysning og nytte. Ikke desto mindre har lesing vært elitenes privilegium, så da Norge fikk den første skoleloven i 1739, signaliserte det en gryende framtid for demokratiseringen av lesekunsten. Like viktig å påpeke er at formålet med loven var av religiøs art, idet alle, endog de fattigste barn, skulle undervises om "troens grunde, salighedens vei, samt i at læse". Bak lå plikta til å la seg konfirmere, noe som ikke lot seg gjøre uten en viss leseferdighet. Derfor kan vi godt si at det var kirka som drev gjennom at også allmuens barn fikk lære å lese"; den lutherske kirka - heller anderledes under katolsk regime. "Den romerske kirkens struktur var en kopi, ikke av kirken i Det nye testamentet, men av Romerriket." (Vishal Mangalwadi; Boken som skapte din verden - Hvordan Bibelen formet den vestlige sivilisasjonens sjel; s.324) Se evt. D.J.H.; Det fjerde rike; kommentar-avisa.no 03.02.20.)

Mangalwadi (s.327-8): "Bibelen er den oftest siterte kilden av Amerikas grunnlovsfedre, etterfulgt av Montesquieu, Blackstone og Locke. Dette korte kapitlet kan ikke ta for seg Bibelens innflytelse på alle politiske teoretikere eller utviklingen av viktige frihetssøyler som for eksempel samvittighetsfrihet, ytringsfrihet, pressens rolle som profet, maktfordelingsprinsippet og uavhengighet fra institusjoner som familien og universitetet i sine respektive sfærer. Politisk filosofi hentet fra Bibelen ble i hvert fall overført til Amerika på effektivt vis via John Lockes skrifter. Sekulære historikere forvrenger imidlertid historien når de utelater å nevne at Locke ble akseptert fordi han forfektet en bibelsk ledelsesfilosofi. Ingen indisk tenker fant lignende politiske ideer i noen av våre hellige skrifter og episke dikt. Franske protestant-ideer reformerte det politiske livet til nabolandene, men Frankrike betalte en høy pris for å ha undertrykt reformasjonen. Korrupsjonen i kirke og stat fikk de skarpeste tenkerne til å vende religionen ryggen. Rousseau, for eksempel, innskrenket Mornays dobbelte pakt mellom Gud-kongen og

kongen-folket til en "samfunnskontrakt" mellom kongen og folket. Han delte hugenottenes frihetskamp, men definerte frihet som folkets rett til å avsette konger og adelsmenn når de ble korruperte og undertrykkende. Han utelukket Gud fullstendig. Hans tanker ansporet den franske revolusjon, men siden folket ikke underla seg Guds ord, endte revolusjonen i katastrofe. <Der skjedde noget andet på øppsidan av Kanalen.>

Bastillen symboliserer kanskje det aller verste i denne revolusjonen som resulterte i diktatoren Napoleon Bonaparte. Den franske opplysnigstidens høysinnede retorikk hadde ingen mulighet til å kontrollere menneskehjertets ondskap. Uten Bibelen ble demokratiet det Platon hadde fordømt som det verste av alle politiske systemer. Napoleon ble et grotesk speilbilde av det autoritære Romerriket på en tid da resten av Europa - ja, store deler av verden - hadde oppdaget et nytt paradigme. Amerika, ikke Frankrike, tente frihetens flamme, fordi landet lot Bibelen forme sin kulturelle etos.

Den britiske stasmanden Edmund Burke gransket den franske fiaskoen nøye i sin samtid. I "Et brev til et medlem av nasjonalforsamlingen" (1791) skriver Burke: "Hva er frihet uten dyd? Det er den største av alle onder ... det er tøylesløs galskap. Mennesker er kvalifisert for samfunnets friheter i nøyaktig samsvar med deres anlegg for å legge sin egen appetitt i moralske lenker ... Samfunnet kan ikke eksistere med mindre det legges en begrensende makt på viljen og appetitten et sted; og jo mindre som finnes innvendig, desto mer må det være utvendig."

Robert C. Winthrop, Speaker i Representantenes hus (1847-1849) og leder av the Bible Society, formulerte dette frihetsprinsippet:

"Alle menneskers samfunn må styres på en eller annen måte. Jo mindre de har av en streng statlig myndighet, desto mer må de ha av individuelt selvstyre. Jo mindre de stoler på offentlig lov eller fysisk makt, desto mer må de stole på private moralske begrensninger. Mennesker er helt nødt til å kontrolleres, enten av en makt inni seg eller av en makt utenfor seg, enten av Guds ord eller av menneksets sterke arm, enten av Bibelen eller av bajonetten."